

Євдокимова Ніна Миколаївна (Україна)

канд. екон. наук, доцент, професор кафедри стратегії підприємств
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

enenjev@gmail.com

Котенок Дарія Михайлівна (Україна)

канд. екон. наук, доцент кафедри макроекономіки та державного
управління

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

d_evdo@rambler.ru

**ДОСЛІДНИЦЬКІ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТА**

Yevdokimova Nina, Kotenok Darya (Ukraine)

**RESEARCH COMPETENCE
IN TRAINING MODEL ECONOMIST**

Враховуючи перехід до глобального інформаційного суспільства і становлення економічних знань, про адекватність освіти соціально-економічним потребам нинішнього й майбутнього можна говорити лише в тому випадку, коли її модернізація буде базуватись на сутнісних змінах у змісті й технологіях підготовки кадрів і проведенні наукових досліджень. Як соціальний інститут, котрий відтворює інтелектуальний потенціал країни, освіта повинна демонструвати здатність до випереджального розвитку, відповідати інтересам суспільства, конкретної особистості й потенційного роботодавця. Університет нового типу припускає обов'язкову інтеграцію наукової, освітньої й інноваційної діяльності. Нині відбувається процес накопичення досвіду й науково-теоретична обробка такої інформації. Наступним етапом має стати формування обґрунтованих теоретичних пропозицій щодо активізації освітньої інноватики в напрямку самовдосконалення освітньої системи та знаходження оптимальних співвідносин між ринком освіти й ринком праці. Зазначені обставини обумовлюють актуалізацію наукового пошуку в напрямі формування моделі підготовки фахівця, яка б відповідала сучасним викликам нової економіки.

Маємо за мету висвітлити наше уявлення про напрямки удосконалення підготовки фахівця-економіста за вітчизняною компетентісною моделлю її формування.

Становлення фахівця ув процесі його навчання у вищому навчальному закладі відбувається під впливом принаймні двох векторів ключових чинників, які, з одного боку, зумовлені соціально-економічною і культурно-технічною ситуацією у сучасному суспільстві, а з другого — особистістю самого студента, його здібностями, уявленнями, мотивами поведінки. Ці ж складнощі приходиться долати випускнику в процесі його післявузівської адаптації.

Результати досліджень у зазначеному напрямі свідчать, що в новій економіці відбувається зміна освітньої парадигми у напрямку зменшення цінності спеціалізованого знання й водночас збільшення цінності фундаменталізованого, теоретичного знання. Дуже диференційована й орієнтована на доволі вузьку сферу діяльності система навчання була виправданою тоді, коли в національній економіці домінувала промисловість, а динаміка структурних змін була незначною. Якщо ж відбуваються прискорені структурні зміни, то через доволі негнучку систему освіти у фахівців формуються такі компетентності, на які пізніше може зникати попит. Більше того, вченими-теоретиками доведено, що в інформаційному суспільстві домінуючу роль відіграє саме теоретичне знання, під яким вони розуміють знання абстрактне, узагальнене і закодоване на різного роду носіях [1]. Абстрактним воно є тому, що до певної ситуації має не безпосереднє, а узагальнене відношення, оскільки зберігає своє значення за межами конкретних обставин. Раніше ж домінувало практичне й ситуативне знання, і фахівці, які стикалися з практичними задачами, вирішували їх практичними методами.

Зазначені обставини загострюють проблему уточнення функцій теоретичного (фундаментального) і прикладного знання у сучасній підготовці фахівців з вищою освітою. Цілком очевидно, що в фундаментальних науках формуються базові моделі пізнання, котрі закладені в основі обширних фрагментів дійсності. Саме завдяки поняттям і законам фундаментальної теорії інформація про досліджувану систему набуває ознак цілісності. Крім того, фундаментальне знання визначає специфіку постановки і методи вирішення дослідницьких задач. Прикладні науки покликані здійснювати синтез фундаментальних знань з практикою згідно запитів суспільства: економічних, соціальних, технічних. Слід зауважити, що загальною тенденцією для вищої освіти країн пострадянського простору є поступове зникнення фундаментальної науки з вузу [2]. Не заглиблюючись в аналіз тенденцій сучасної національної освітньої політики, все ж дозволимо собі зробити

власне припущення щодо особливостей процесу, який активно здійснюється в національній вищій школі, а саме: впровадження компетентісного підходу до формування змісту освіти, та його, на наш погляд, комплементарності з процесами дефундаменталізації. Справа в тому, що в пострадянській педагогічній культурі компетентності трактуються як ідеальні сутності, котрі підлягають поясненню й осмисленню. В основу компетентісної моделі покладено спосіб діяльності відносно певних об'єктів діяльності. В американській і західній моделях, на відміну від цього, на перший план виходить дія або операція, котра співвідноситься не з об'єктом (реальним чи ідеальним), а з ситуацією, проблемою. Компетентності в американській і західній культурі розглядаються як неklasичний феномен, який укорінився в суспільній освітній практиці і відображає баланс суспільних інтересів, у тому числі роботодавців, освітніх інститутів тощо. Цікаво у цьому зв'язку зіставити пріоритети основних моделей освітніх політик. Дослідники виділяють дві основні: англо-американську й німецько-російську [2]. Вважається, що для першої з них характерна орієнтація на освіту як особисту справу кожної людини, а сама система освіти стає індустрією освітніх послуг. Друга ж модель ґрунтується на державній відповідальності за доступність освіти всім верствам населення, незалежно від їхнього економічного й соціального статусу, в ній закладено і відповідний механізм відповідальності вузу й державного контролю за якістю освіти. Такими ж є основні риси української моделі, які викладені в чинному Законі про вищу освіту [3]. Відтак стає очевидним той факт, що дефундаменталізація певною мірою спричинена наслідуванням американської й західної компетентісної моделі фахівця. Водночас національна педагогічна культура і державна освітня політика налаштовані на збереження наявного потенціалу цінностей, котрі відображають, як це не парадоксально виглядає, системні принципи сучасної освіти, яких прагнуть досягти всі країни світу (так звана глобальна система), що налаштовані на підготовку не просто освічених людей, а таких, які здатні до навчання впродовж усього життя і можуть адаптуватися до динамічних умов середовища.

Загальновідомо, що основою фундаментальних знань, яких набуває студент у процесі навчання, є здатність відкрити й дослідити те, що утворює основу речей, явищ, подій. Продовжуючи цю думку стосовно формування дослідницьких компетентностей фахівців-економістів, можна зазначити, що економічні дослідження їм потрібні не лише для отримання нових знань і поглиб-

лення розуміння тих чи тих процесів, а й для розв'язання конкретних практичних задач. Важливим є також визнання світовою науковою спільнотою міждисциплінарного статусу економічних досліджень, яке відбулось на початку нинішнього століття [4]. Тоді ж було особливо підкреслено також те, що економічні дослідження створюють ефективний цикл взаємозбагачення теорії і практики. Відтак проблема формування дослідницьких компетентностей фахівця-економіста стає ключовою у контексті переходу на рівень нової освітньої концепції, орієнтованої не скільки на збільшення обсягів фундаментальних дисциплін (наук), скільки на нові цілі університетської освіти. Потрібна не просто структурно-предметна перебудова навчальних планів, а скоріше розвиток їх змістового наповнення. Навряд чи дослідницькі компетентності можна розвинути за допомогою однієї—двох дисциплін, бодай навіть чималих, — цій проблемі слід приділяти достатню увагу практично в кожній позиції навчального плану підготовки економіста, особливо професійно орієнтованій. Всякий дослідницький проект можна позиціювати в межах спектра «фундаментальні — прикладні дослідження» залежно від його цілей і загальної спрямованості, однак незважаючи на це, він має виконуватись з дотриманням необхідних процедур впродовж усього дослідницького процесу.

У сучасних умовах інформаційної економіки вузько орієнтовані знання випускника вузу з програмою дій у заданих ситуаціях можуть стати в своїй основі незатребуваними практикою. Потрібно так побудувати освітній процес, щоб майбутній фахівець сам зумів швидко адаптуватися в ситуації, що динамічно змінюється. Однак для цього йому потрібні знання, які є універсальними за своєю сутністю, на основі яких він може змінюватися в нових обставинах, а також дослідницькі компетентності, за допомогою яких можна виявити та пояснити всякі явища й події суспільного життя.

Список використаних джерел

1. *Уэбстер Ф.* Теории информационного общества. — М.: Аспект Пресс, 2004. — 400 с.
2. *Макаров А. В.* Стандарты высшего образования нового поколения : сравнительный анализ : учеб.-метод. пособие / А. В. Макаров, Ю. С. Перфильев, В. Т. Федин; под ред. проф. А. В. Макарова. — Минск : РИВШ, 2009. — 268 с.
3. Закон України Про вищу освіту [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. Easterby-Smith M., Thorpe R., Lowe A. Management Research: An Introduction. — 2 ed. — London : Sage, 2002.

Тези розміщено за посиланням:

<http://goo.gl/mDsyWF>

Лебедев Степан (Україна)

викладач кафедри вищої математики й економіко-математичних методів, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
lebedev.stepan@mail.ru

**ТРЕНІНГ І ПОСТТРЕНІНГОВИЙ СУПРОВІД:
ПОБУДОВА УЗАГАЛЬНЕНОГО ПОКАЗНИКА
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАБУТИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
НЕЧІТКОЇ ЛОГІКИ**

Lebedev Stepan (Ukraine)

**TRAINING AND POSTTRAINING ACCOMPANIMENT:
USING OF FUZZY LOGIC FOR A CONSTRUCTION
OF THE GENERALIZED INDEX OF EFFICIENCY
OF COMPETENCY**

Для підприємства будь-якого профілю професійне навчання персоналу завжди було одним із основних шляхів забезпечення його конкурентоспроможності. Однак особливе значення навчання персоналу набуває для підприємств, які спрямовані на випуск